

РЕШЕНИЕ

№ 8250

гр. София, 30.12.2014 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 29 състав,
в публично заседание на 26.11.2014 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Красимира Милачкова

при участието на секретаря Емилия Митова и при участието на прокурора Александър Павлов, като разгледа дело номер **5318** по описа за **2014** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на Глава единадесета от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по иск с правно основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), предявен от М. А. Х. срещу Столична община (СО). Ищцата твърди, че е претърпяла неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на СОтолична община за периода от 01 октомври 2009г. до 30.05.2014г. /датата на депозиране на исковата молба/, за които претендира обезщетение в размер на 2 000 /две хиляди/ лева. Посочва се в исковата молба, че вредите се изразяват в накръняване на достойнството на ищцата, създаване на враждебна, обидна и застрашителна среда, провокиране и поддържане на чувство на изолираност от обществото. Придвижването на Х. с инвалидна количка е затруднено при ползването на обществен транспорт – метро, в частта на метростанция „Софийски университет „С. К. О.“ поради липсата на съоръжения и инфраструктура за хора с намалена работоспособност. Сочи, че рампите в западния вестибюл са с голям наклон и единственият вариант е ползването на асансьора към паметника на Съветската армия, който няма пешеходна връзка с останалите подстъпи. В този смисъл недостъпни за ищцата остават входовете към клуб „Я.“, градинката на Народното събрание и този на Университета. Входът към О. мост бил изцяло непригоден. Столична община бездейства, поддържайки недостъпна архитектурна среда при неспазване на § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за

интеграция на хората с увреждания /ЗИХУ/, чл. 169, ал. 2 от Закона за устройството на територията /ЗУТ/ и Наредба № 4/01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания /Наредба № 4/01.07.2009г./.

В проведеното съдебно заседание – М. А. Х., редовно уведомена, чрез адв. Г., моли исковата молба да бъде уважена като основателна и доказана. Претендира направените по делото разноси по представен списък на основание чл. 80 от ГПК. Депозирани на 08.12.2014г. са писмени бележки, с които се поддържа изложеното в жалбата по подробно развити съображения, вкл. и по отношение изводите от изслушаното експертно заключение, както и в частта за присъждане на законната лихва за периода от предявяване на исковата молба до окончателното изплащане на обезщетението.

Ответникът, Столична община, редовно уведомен, чрез юрк. С., оспорва исковата претенция като неоснователна. Излага съображения за недопустимост на образуваното производство поради липсата на правен интерес, доколкото не били събрани достатъчно доказателства относно причините, налагащи ползването на подлеза пред Софийски университет. Сочи също, че ищцата ползва програмата „Асистент за независим живот“, осъществявана от СО, и, че ѝ е осигурен транспорт по работното място. Претендира юрисконсултско възнаграждение. На 17.07.2014г. е депозиран писмен отговор на исковата молба, ведно с приложени към него писмени доказателства. Ответникът сочи, че със заповед № РД-09-01-406/11.10.2011г. на кмета на СО е възложено на комисия да разработи програма за осигуряване на достъпна архитектурна среда до метростанциите. Поради необходимостта от продължителен период от време за изработването и изпълнението на съответния проект, вкл. и привличането на специалисти с различна професионална квалификация, обективира извод за липсата на бездействие по смисъла на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за основателност на исковата претенция. Фактическият състав на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ бил осъществен, бездействието на Столична община – доказано, които обстоятелства се удостоверяват от приложените по делото писмени доказателства и изслушаната съдебно-техническа експертиза /СТЕ/.

Административен съд София - град, Второ отделение, 29-и състав, след като обсъди доводите и възраженията на страните и прецени събраните и приети по делото доказателства, приема следното от фактическа и правна страна.

Ищцата М. А. Х. е преосвидетелствана при преглед на ТЕЛК от 10.02.1987г., в резултат на който е издадено експертно решение 0280 от 029/10.02.1987г. /л. 7 от делото/ за първа група инвалидност, с необходимост от чужда помощ. В цитираното решение на ТЕЛК е посочено общо заболяване „Спинална мускулна атрофия тип В. – К.“, начална дата на инвалидност - 04.04.1973г., със срок – пожизнен, водеща диагноза – болести на предните рога на гръбначния мозък, обективно състояние – „невъзможни активни действия за двата крака, ограничени движения на ръцете до степен на тежка пареза“.

Със своя заповед № РД-09-01-406/11.10.2011г. кметът на СО е назначил комисия за разработване на програма за мерки за осигуряване на необходимата достъпност до съществуващите метростанции на метрополитена /л. 13-14 от делото/ със срок на изпълнение 31.12.2012г. Видно от протокол № 1/08.11.2011г. всички станции на метрото, пуснати в експлоатация след 2000г. са достъпни за хората с увреждания, с

изключение на „Ж. К.“. По отношение достъпността при Софийски университет – същата е осигурена от страната на парка, не и от подлеза, където е разположена стръмна рампа. Тъй като достъпността до подлеза е в правомощията на СО, се изисква задължителното присъствие на арх. Г. Н. – началник отдел „Архитектура и градоустройство“ /л. 16 от делото/. В протокол № 3/13.12.2011г. се обсъжда предложението да бъде монтирана платформа от страната на Народното събрание за осигуряване на достъп.

От приложеното на л. 21-22 от делото писмо с вх. № 9301-682/11/12.10.2011г. [фирма] уточнява осигуряването достъпността до въведените в експлоатация метростанции, но сред тях не попада метростанция „Софийски университет „С. К. О.“. В писмо до кмета и главния архитект на СО с вх. № СО 0500-230/9/17.06.2014г. [фирма] сочи, че на метростанция „Софийски университет „С. К. О.“ има монтиран асансьор между перона и подлеза и между подлеза и парковата част срещу университета, като входовете на самия подлез не са част от метрото, а са общоградски съоръжения с по-стръмен наклон от нормативно установеното в Наредбата за достъпна среда. Предложени са и възможни варианти за обезпечаване входовете към метрото /л. 23 от делото/.

По делото са изслушани свидетелските показания на А. И. М. и С. И. Д., които показания съдът в настоящия състав възприема като обективни, безпротиворечиви и съответни на останалите обстоятелства по делото.

Установява се от показанията на първия свидетел, че той е асистент на М. Х. от пет години по програма „Асистент за независим живот“, осигурявана от Столична община, и познава добре здравословното състояние на ищцата. Понякога слизат или се качват на метростанция „Софийски университет „С. К. О.“, където е затруднено ползването на подлеза. Наличието на асансьор и четири писти, изключително стръмни, не обезпечават достъпа на лицата инвалиди, напротив – натоварването и стресът били големи при необходимост да се премине подлеза без придружител. Инвалидната количка на Х. е електрическа, тежка, поради което не може да се удържи и за ищцата се създава опасност. При равен терен или по-малък наклон движението би се улеснило, но без придружител за по-дълъг период от време било невъзможно. Голям риск съществувал и при заледряване, дъжд, когато атмосферните условия са неблагоприятни и влияят върху настилката. Обяснява, че ползват асансьора от страната на парка, тъй като другаде липсва такова съоръжение. Без нарушение на правилата за движение по пътищата не може да се премине към Университета или Народното събрание. За ищцата съществували страх и напрежение при всяко преминаване на този подлез, но не и на метростанция „Д. Б.“, където работи. При допълнителните въпроси свидетелят посочва, че ищцата ползва и специализирания транспорт, осигурен от Столична община, че на метростанция „Д. Б.“ преминаването било безпроблемно, както и, че на нито една от метростанциите не са изградени обществени тоалетни, вкл. и специализирани.

Свидетелят С. И. Д. работи в [фирма], като за подлеза при Софийски университет обяснява, че е построен през 1976г. по начин, съответен за нормативните изисквания към онзи момент. Предвижда се влизане през парка на Б. градина по проект, одобрен през 2003г. Проектирана е вертикална платформа за лица с увреждания, която позволява да се стигне до ниво вестибюл на метростанцията, след което за ползване са осигурени два асансьора. Проектът за метростанцията не е предвиждал изменение на съществуващия подлез, одобрен е и е издадено разрешение за строеж, след което е

изпълнен в съществуващия си вид.

По делото е прието и заключение на СТЕ, което съдът в настоящия състав възприема като обективно, компетентно и съответно на останалите обстоятелства по делото. Вещото лице посочва, че в Направление „Архитектура и градоустройство“ на СО не е получил информация за годината на построяване на подземното пространство към [улица]и Р., както и налични строителни книжа. От разрешение за ползване от 04.09.2009г. /л. 83-85 от делото/ става видно, че инвестиционните проекти за подземите са одобрени на 23.01.2003г. и 21.03.2003г., но същите не се откриват в Направление „Архитектура и градоустройство“, което възпрепятствало вещото да се произнесе по това, дали първоначално одобрените проекти включват и достъпната среда към входни и комуникационни пространства. Не открил доказателства за извършване оценка /одит/ за достъпност при издаденото разрешение за строеж и съответно при въвеждането на процесната метростанция в експлоатация. Не съдържа и информация относно техническите параметри на тротоарните настилки, уличните платна и тяхната връзка.

Посочва се в заключението, че метростанция (МС) № 8 „Софийски университет „С. К. О.“ е разположена пред Софийски университет, между кръстовището на [улица], [улица]и О. мост между пешеходния подлез пред Софийски университет и подхода към паметника на Съветската армия. Входовете осъществяват връзката между вестибюла на станцията и прилежащите улици със спирките на наземния масов градски транспорт и с алейната мрежа на градината. Подходите към МС № 8 са два: към югоизточния вестибюл – О. мост, и към северозападния вестибюл – паметник „Ц. Освободител“ и Народно събрание. Към югоизточния вестибюл – О. мост, се достига посредством стълба от нивото на тротоара на [улица], за което вещото прилага и скица – Приложение № 1 към СТЕ /л. 72 от делото/. Връзката с МС № 8 се осъществява през подлеза при [улица]до коридора с два подвижни тротоара /траволатора/. Подземният коридор от стълбата и коридора с траволатора се вливат пред вестибюла в подземно пространство с търговски обекти, при което достъпът до перонното ниво се осъществява чрез стоманобетонна стълба с две междинни площадки и два ескалатора. За достъп до подземното ниво при [улица]се използва съществуващо южно стълбище /стеснено/, а от страната на паметника на Съветската армия /две съществуващи стълбища/, както и две такива от страната на Българска национална телевизия. Липсват асансьор и подедни платформи, свързващи ниво терен с надлезно ниво и подземно ниво с перонно ниво. От страната на паметника на Съветската армия има съществуваща рампа в контраактива с паважна настилка за достъп до подземното ниво с изчислен надлъжен наклон приблизително 18 %. Състоянието на ищцата не позволява да бъдат ползвани стълбищните рамена.

За достъп до подземното ниво при [улица]няма изградени асансьор и подедни платформи. Съществуващата рампа, за която не се откриват строителни книжа, е с наклон приблизително 18 % - над допустимия от 5 %. Рампата на входа към подземното пространство при [улица]не съответства на изискванията на Наредба № 4/01.07.2009г. /Приложение № 5, снимка № 2 – л. 79 от делото/. За подхода към югоизточния вестибюл не са изградени рампи с изискуемите надлъжни наклони, подедни платформи и асансьори с изключение на входа към сградата на Б., където е изградена облицована рампа с предпазен парапет. Към момента на изготвяне на експертизата вещото лице установява липсващата ръкохватка на десния парапет по стълбищното рамо до междинната площадка на облицованата рампа. На стълбищното

рамо до междинната площадка липсва ръкохватката на десния парапет, за което обстоятелство удостоверяват и приложените по делото снимки. От снимковия материал е видно, че надлъжният наклон на облицованата рампа е над допустимия от 5 %, което би затруднило преминаването на лица с инвалидни колички самостоятелно. Въз основа на изложеното вещото лице заключава, че преминаването на лица с инвалидни колички без придружител в направление югоизточен вестибюл, към подлезното ниво при [улица]и от подземното пространство с търговски обекти до нивото на перона на метростанция № 8, е невъзможно.

Към северозападния вестибюл се достига с входи от нивото на съществуващия подлез пред Софийски университет; по алеята от градината на паметника на Съветската армия, като за достъп за хора с увреждания от нивото на алеята до нивото на вестибюла е изпълнена подемна платформа /л. 104-107 от делото/, съответстващо на изискванията на Наредба № 4/01.07.2009г.; посредством реконструирана трапецовидна стълба от спирката на масовия градски транспорт от към [улица], състояща се от три стълбищни рамена и две междинни площадки /Приложение № 8, снимка – л. 89 от делото/. За достъп до съществуващото подлезно ниво пред Софийски университет – страна паметник „Ц. Освободител“ и Народното събрание се ползват както следва: стоманобетонно стълбище и междинна площадка направление [улица]/Приложение № 10/; стоманобетонно стълбище – междинна площадка, съвместно със съществуваща рампа с променяща се посока и надлъжен наклон 23 % и 18 % с направление клуб „Я.“ /снимка № 8 и № 9 – л. 96-97 от делото/; стоманобетонно стълбище-междинна площадка направление градината пред Народното събрание /л. 98 от делото/; стоманобетонно стълбище – междинна площадка, съвместно със съществуваща успоредна рампа с променяща се посока и надлъжен наклон 16 % и 17 % с направление Софийски университет /снимка № 10 – л. 100 от делото/; алея /рампа/ с крива с надлъжен наклон 14 %, страна паметника на Съветската армия /снимка № 11 - л. 101 от делото/; изградена рампа с променяща се посока и надлъжен наклон от 3 % и 3 % /снимка № 12, № 13 и № 14 към Приложение № 9 - л. 91-93 от делото/. Съгласно чл. 16 от Наредба № 4/01.07.2009г. рампите следва да бъдат изпълнени с наклон не повече от 5 %, като се допускат отклонения в зависимост от дължината ѝ, като на л. 60 от делото вещото лице помещава и таблица с допустимите отклонения. Посочва се в заключението, че три от рампите са с наклон над допустимия, поради което достъпът по подлезното ниво от страна на Софийски университет, паметника на Съветската армия и страната на „Я.“ по съществуващите рампи на лица с увреждания /инвалидни колички/ би бил затруднен или невъзможен без помощта на други лица.

Единствената съществуваща, подходяща за лица с увреждания рампа, е тази към градината на Народното събрание с променяща се посока и надлъжен наклон съответно 3 % и 3 %, по-малък от допустимия – 5 %. За достигане до подлезното ниво на С. университет до нивото на перона на северозападния вестибюл се осъществява от два ескалатора, асансьор и една стълба с три рамена и две междинни площадки /Приложение № 15, снимка № 19, и Приложение № 16, снимка № 20, № 21, № 22 – л. 109-113 от делото/. Вещото лице уточнява, че неправилно в отговора си Столична община твърди наличието на асансьори, тъй като видно от приложените писмени доказателства и протокол – Приложение № 7 /л. 86-87; л. 117 от делото/, е налице един електрически асансьор за лица до 650 кг /8 броя/ от нивото на вестибюла до нивото на перона. Счита, че достъпът в северозападния вестибюл е осигурен за лица с

инвалидни колички, без придружители, към подлезното ниво при подлеза на Софийски университет от подлезното пространство с търговски обекти до нивото на перона на МС № 8.

При съобразяване с техническите показатели и действащата наредба вещото лице сочи достъпен маршрут за безопасно придвижване – самостоятелно на лица с инвалидни колички от улиците и спирките от редовните линии за обществен транспорт до метростанция № 8:

1. от спирката пред Спортната палата по направление [улица]по алеята до изградена подемна платформа към северозападния вестибюл на процесната метростанция /и обратно/;

2. от спирката на О. мост /Б. градина/, преминавайки върху изградена рампа с пресичане на [улица]/снимки № 23-27 – л. 119-123 от делото/ по тротоарната пътека на [улица]– страна паметника на Съветската армия към изградената подемна платформа към северозападния вестибюл на процесната метростанция /и обратно/;

3. от спирката на О. мост – противоположната страна на Б. градина, преминавайки през пешеходен подлез, съоръжен с два асансьора за лица с инвалидна количка /снимка № 28-29 – л. 124-125 от делото/, свързващ двете противоположни спирки на О. мост и нямащ пряк достъп до метростанцията с пресичане на [улица]по тротоарната пътека на [улица]- страна паметника на Съветската армия към изградената подемна платформа към северозападния вестибюл на процесната метростанция /и обратно/.

Други маршрути за самостоятелно придвижване на лица с инвалидни колички от улиците и спирките на редовните линии за обществен транспорт до МС № 8 са неподходящи поради това, че изградените рампи и пресичането наземно на [улица]пред Софийски университет е невъзможно и несъответно на изискванията на Наредба № 4/01.07.2009г.

При изслушването му в открито съдебно заседание вещото лице детайлно изяснява изложеното в писменото заключение, като потвърждава съществуването на така описаните достъпни маршрути.

При така установените обстоятелства съдът в настоящия състав приема, че искът е допустим, а разгледан по същество – неоснователен.

Искът е предявен от лице с активна процесуална легитимация, като в тази връзка ирелевантен е фактът, сочен от ответника, че постоянният адрес и местоработата на ищцата не предполагат необходимост за ищцата да използва конкретно МС № 8. Последната е част от обществената транспортна инфраструктура, подлежи на използване от всички, независимо от тяхното местоживееие и/ или месторабота, като задължението за осигуряване на достъпна среда е също общо, а не за конкретен маршрут.

Твърди се в случая претърпяване на неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие на административен орган – Столична община, при и по повод изпълнение на административна дейност, обуславящо допустимостта на иска и компетентността на настоящия съд да го разгледа, в съответствие с чл. 128, ал. 1, т. 5, във връзка с чл. 203, чл. 204, ал. 4 от АПК и чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Съгласно Тълкувателно решение № 3/22.04.2005г. по т. гр. д. № 3/2004г. на ОСГК на ВКС, задължително за съдилищата по смисъла на чл. 130, ал. 2 от Закона за съдебната власт, при незаконни действия или

бездействия на административните органи началният момент на забавата, съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е от момента на преустановяването на незаконното действие или бездействие. Съгласно чл. 204, ал.4 от АПК, незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за обезщетението.

На основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ „държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност”. Ангажирането на отговорността и изплащането на обезщетение е допустимо при кумулативното наличие на следните елементи: деяние, противоправност на деянието, вреда, пряка причинно-следствена връзка между деянието и вредата /имуществена и/или неимуществена/. Липсата на който и да е елементите от посочения фактически състав води до невъзможност да се реализира отговорността на държавата и общината по предвидения от закона ред. Съгласно чл. 4 от ЗОДОВ отговорността на държавата/общината е обективна, безвиновна, поради което въпросът за вината не се изследва. На основание чл. 7 от ЗОДОВ исковата претенция се предявява срещу органите, от чиито незаконни действия и бездействия са причинени вредите. Деянието, от своя страна, представлява противоправно действие или бездействие на административен орган или негови служители, което противоречи на установения законов ред. Бездействията на административните органи предполагат неизвършването на фактически действия при наличие на нормативноустановено задължение за извършване на такива действия, но не и изпълнение на задължение за волеизявление – за издаване на индивидуален административен акт. Съгласно чл. 205 от АПК „искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите“, като в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на АПК е дадена легална дефиниция на административен орган – „орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон“.

Съгласно чл. 4, т. 4 във връзка с чл. 32 и следващите от Закона за интеграция на хората с увреждания /ЗИХУ/ „държавните органи и органите на местното самоуправление организират устройството и изграждането на урбанизирани територии за населението, включително за хората с увреждания, при условия и по ред, определени в Закона за устройство на територията“. Ето защо, осигуряването на достъпна среда е административно задължение ex lege. Изпълнението на това задължение е административна дейност; аналогично, в мотивите на определение № 83/26.10.2011г. по адм. д. № 71/2011г. на Смесен петчленен състав. Описаните в исковата молба територии са публична общинска собственост, съгласно определението на чл. 3, ал. 2 от Закона за общинската собственост. В мотивите на решение на № 14/1995г. по к. д. 23/1995г. на Конституционния съд изрично е прието, че „... дейността по организиране стопанисването на държавното имущество, ... по начало е чисто

административна. Същото може да се каже и за тази по организиране на стопанисването на имущество публична общинска собственост. Публична собственост могат да имат само субекти с властнически правомощия и когато те са носители на административно-правни задължения в полза на най-различни категории граждани, най-общо казано, в неравностойно положение, неизпълнението на последните представлява бездействие при или по повод на административна дейност“.

Съгласно легалната дефиниция, „увреждане“ е „всяка загуба или нарушаване в анатомичната структура, във физиологията или в психиката на даден индивид“ /§ 1, т. 1 от ДР на ЗИХУ/; „човек с трайно увреждане“ – „лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психическо увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или са определили вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто“ /§ 1, т. 2 от ДР на ЗИХУ/; „лица със затруднения в придвижването“ – „лица, които имат трайно оформен дефицит на стоежа, придвижването и издръжливостта“ /§ 1, т. 16 от ДР на ЗИХУ/. По делото не се спори, че ищцата е лице с трайно увреждане, което обстоятелство се удостоверява и от приложеното по делото експертно решение на ТЕЛК № 0280 от 029/10.02.1987г. /л. 7 от делото/. Нейната първа група инвалидност, пожизнено, с чужда помощ, следствие от спинална мускулна атрофия тип „В.-К.“, обуславя невъзможност в движението на краката и тежка пареза, следователно – необходимостта от придружител и от подходящи условия за достъпна жизнена и архитектурна среда с цел преодоляване чувството на изолираност от обществото, възпрепятстване накарняване на личното достойнство.

При одобряването на инвестиционните проекти за изграждане на метростанция № 8 „Софийски университет“ /2003г./, е действала разпоредбата на чл. 169, ал. 1, т. 5 от ЗУТ, съгласно която „строежите трябва да бъдат проектирани и изпълнени в съответствие с изискванията на нормативните актове и техническите спецификации за улеснен достъп и ползване на строежите от лица с увреждания“. В съответствие с § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИХУ, „в срок до 31 декември 2006г. до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост, да се осигури свободен достъп за хората с увреждания, като се преодолеят съответните архитектурни, транспортни и комуникативни бариери“. На основание чл. 169, ал. 2 от ЗУТ /в приложимата редакция/ във връзка с чл. 33 от ЗИХУ е издадена Наредба № 4/01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания. Приложението ѝ се изключва на основание § 4 от ПЗР, предвиждащи действието на Наредба № 6 от 2003г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии по отношение на строежи, чиито инвестиционни проекти са разработени в съответствие с Наредба № 6 от 2003г. и са внесени за съгласуване и одобряване от съответните органи, които издават разрешения за строеж преди влизането в сила на Наредба № 4/01.07.2009г.

Съгласно § 1, т. 1, б. а) от ДР на Наредба № 4/01.07.2009г. „хора с намалена

подвижност“ са хора, които имат постоянни или временни затруднения в придвижването - с увреждания на опорно-двигателния апарат, на тялото и/или на долните крайници, както и на тялото и горните крайници, в т. ч. хора, които могат да се движат със или без чужда помощ с технически помощни средства (бастун, патерици, рамка) и/или с ръчна или механична инвалидна количка. На същите следва да бъде осигурена достъпна среда /„среда в урбанизираните територии, сградите и съоръженията, която всеки човек с намалена подвижност, със или без увреждания може да ползва свободно и самостоятелно“ - § 1, т. 2 от ДР на Наредба № 4/01.07.2009г./. В процесния случай М. Х., като лице с намалена подвижност“, претендира неимуществени вреди в размер от 2 000 лева, дължимо от Столична община поради бездействие при неосигуряване на достъпна среда и достъпен маршрут в урбанизираните територии. Последното законодателят е дефинирал в § 1, т. 3 от ДР на Наредба № 4/01.07.2009г., а именно - това е „пътят на придвижване, който всички хора могат да ползват свободно и самостоятелно, като се отчитат и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, и който свързва пешеходните пространства, кръстовищата, пешеходните пътеки, спирките на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, елементите за преодоляване на различни нива, достъпните места за паркиране и елементите на обзавеждането на достъпната среда“. Ищцата се придвижва в урбанизирана територия, където съществуват маршрути за придвижване, достъпни, защото може да ги използва свободно и самостоятелно, макар и без наличие за това обозначение.

Смисълът на думите „свободно“ и „самостоятелно“ е използването на посочените среда и маршрут да не създават неудобства по-големи от обикновените и тази преценка следва да се направи, специално с оглед на лице с намалена подвижност /така, в мотивите на решение № 4630/03.04.2013г. по дело № 6799/2012г. по описа на ВАС, О. отделение/. Ищцата излага доводи за неосигурен достъп до сградата на Софийски университет, непосредствено от метростанция № 8, при ползване на съществуващия подлез. „Достъпен маршрут до сграда или съоръжение“ е „достъпен маршрут от улици и пешеходни зони, спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, зони за качване и достъпни паркинги до достъпни входове на сгради за обществено обслужване, съоръжения или жилищни сгради“ /§ 1, т. 5 от ДР на Наредба № 4/01.07.2009г./. При ползването на метрото като обществен транспорт е необходимо и създаването на условия, включително и на „достъпен вход“, който може да се използва самостоятелно от всички хора, като се отчитат и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания /§ 1, т. 4 от ДР на Наредба № 4/01.07.2009г./.

Систематичното тълкуване на цитираните по-горе норми води до безпротиворечиво изясняване понятието „достъпност“, особено в случаите, когато се отнася до лица с увреждания. Неосигуряването на достъпна среда в случая е предпоставка да се претендират неимуществени вреди от Х. поради незаконосъобразно бездействие, допуснато от Столична община. Целта на законодателя е да създаде условия за живот, работа, образование и на

лицата с увреждания, съотносимо към правилата на Закона за защита от дискриминация. Съгласно чл. 4 от ЗЗДискр „забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, **увреждане**, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци. Наред с това, Б. като държава - страна по Конвенцията за правата на хората с увреждания, предприема подходящи мерки за: а) разработване, обнародване и мониторинг на прилагането на минимални стандарти и указания за достъпност на съоръженията и услугите, отворени за или предназначени за широката публика; б) съобразяването с всички изисквания за достъпност за хора с увреждания от страна на всякакви частни лица, предлагащи съоръжения и услуги, отворени или предназначени за широката публика; в) обучение на заинтересованите лица и институции по проблемите на достъпността, засягащи хората с увреждания; г) поставяне на обозначения в сгради и други съоръжения на Б. азбука или в други лесни за четене и разбиране форми; д) предоставяне на форми за подкрепа като асистенти и посредници, включително водачи, четци, включително и професионални преводачи на езика на знаците, с оглед улесняване достъпа до сгради и други съоръжения, отворени за широката публика; е) насърчаване прилагането на други подходящи форми на помощ и подкрепа за хора с увреждания с оглед улесняване достъпа им до информация; ж) подпомагане достъпа на хората с увреждания до нови информационни и комуникационни технологии и системи, включително интернет; з) способстване още в ранен етап за проектирането, разработването, производството и разпространението на финансово достъпни информационни и комуникационни технологии, за да бъдат достъпни за хора с увреждания при минимална себестойност.

Израз на този вид мерки е и Наредба № 4/01.07.2009г., чиято разпоредба на чл. 4, ал. 1 изброява елементите на достъпната среда в урбанизираната територия: пешеходни пространства; кръстовища и пешеходни пътеки; елементи за преодоляване на различни нива; достъпни места за паркиране; спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници; елементи на обзавеждането на достъпната среда. Съгласно чл. 5, ал. 1 от Наредба № 4/01.07.2009г. „елементите на достъпната среда се свързват помежду си с достъпен маршрут, както следва: от улици и пешеходни пространства до достъпен вход на сграда или съоръжение; от достъпни места за паркиране до достъпен вход на сграда или съоръжение; от спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници до достъпен вход на сграда или съоръжение.

Във връзка с доводите на ищцата за неосигурена достъпна среда съдът в настоящия състав намира следното. Съобразно чл. 4, ал. 2 от същата наредба, „за хората с различни видове увреждания се спазват специфичните изисквания при придвижване, в т.ч.: на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, при пресичане на улици, качване и слизване по стълби, стоене, натискане на бутони и хващане, осигуряване на обсег на достъпност и височина на погледа“. Установява се в

случая от приетото заключение на СТЕ и показанията на свидетелите, че ищцата търпи негативни изживявания и значителни неудобства при използване на подлеза на С. университет. Наред с това, от страна на ответника ѝ е предоставена помощ по програма „Асистент за независим живот“, както и специализиран транспорт. Посочва се в заключението на вещото лице, че МС № 8 има един вход, отговарящ на нормативните изисквания за достъпност, както и маршрути, по които същият да бъде достигнат. Ето защо, ирелевантни са доводите за недостъпност на останалите изходи. Без значение за спора са и доводите относно липса на оценка на достъпността в производството по одобряване на инвестиционните проекти, тъй като е недопустим косвеният контрол за тяхната законосъобразност. Както беше посочено по-горе, органите на местното самоуправление са натоварени с правомощия да осигурят достъпна среда, като в тази връзка само част от възможните мерки са тези, относими към инвестиционното проектиране, изрично уредени с правни норми поради спецификите на тази дейност. Наред с тези мерки са възможни и ред други, приложими по преценка за целесъобразност на съответния орган. Тъй като целта – да се осигури достъпна среда, има комплексен характер, такъв имат и мерките за постигането ѝ. В частност в случая се установява, че ответникът прилага най-малко още две мерки за подкрепа на ищцата за придвижването ѝ в градската среда, съответно – възможност да работи: чрез осигуряването на личен асистент и чрез специализиран транспорт. Поради това, съдът в настоящия състав не приема за установено бездействие на ответника да осигури достъпна среда.

Основателността на иските за обезщетения по чл. 203, ал. 1 от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ се обуславя от наличието на вреда /имуществена и/или неимуществена/, причинена от незаконосъобразно бездействие на административен орган при или по повод изпълнение на административна дейност. В конкретния случай Столична община, в качеството си на орган на местното самоуправление, е длъжна да осигури на лицата с увреждания достъпност по смисъла на ЗУТ, Наредба № 4/01.07.2009г. и международните нормативни актове, приложими за Република Б.. Неоснователно е при установените по делото обстоятелства твърдението на ищцата, че Столична община не е предприела мерки за изпълнение на установените с § 6 от ПЗР на ЗИХУ задължения - да осигури свободен достъп на хората с увреждания до обществените съоръжения, общинска собственост, и при проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на метростанция „Софийски университет „Св. К. О.“ да осигури достъпна архитектурна среда. Бездействието на административния орган следва да бъде незаконосъобразно, за да е осъществен фактическият състав на чл. 203, ал. 1 от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. На първо място, няма бездействие от страна на Столична община, тъй като тя е осигурила най-малко един достъпен вход до метростанция № 8, което обстоятелство се удостовери и при изслушването на вещото лице. На второ място, след като с осигуряването на описаните по-горе достъп и маршрути са изпълнени нормативните изисквания, не е налице противоречие, обуславящо незаконосъобразност в широкия смисъл на понятието, и което фактическо

бездействие – неосигуряване на достъпна архитектурна среда, да бъде елемент от фактическия състав на чл. 203, ал. 1 от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Действително, съществуват значителни неудобства и затруднения в придвижването на ищцата, които обаче при липсата на установено противоправно поведение на ответника, а съответно - и причинно-следствена връзка между тези два елемента на фактическия състав, сами по себе си не могат да обосноват отговорността на общината за вреди на основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Ето защо, макар да се установиха безспорно претърпени неимуществените вреди, за тях не може да се приеме, че са породени от незаконосъобразно бездействие на органи на общината. Поради това, така предявеният иск се явява неоснователен, а съответно – и претенцията за лихва с оглед акцесорния ѝ характер.

Съгласно Тълкувателно решение № 3 от 13.05.2010г. по т. д. № 5/2009г., ВАС, О. „в случаите, в които съдът отхвърли оспорването или оспорващият оттегли жалбата си, страната дължи заплащане на разноски за юрисконсултско възнаграждение, когато административният орган е представляван от юрисконсулт в съдебно-административното производство”. На основание чл. 143, ал. 4 от АПК „когато съдът отхвърли оспорването, подателят на жалбата заплаща всички направени по делото разноски, включително минималното възнаграждение за един адвокат, определено съгласно наредбата по чл. 36, ал. 2 от Закона за адвокатурата, ако другата страна е ползвала такъв”. Съдът определя размера на възнаграждението на основание чл.8, ал.1, т.2 от Наредба № 1/09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, както следва: $300 + 0,07 * (2000 - 1000) = 370$ лв.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ КАТО НЕОСНОВАТЕЛЕН иска с правно основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, предявен от М. А. Х., с ЕГН [ЕГН], срещу Столична община, за обезщетяване на неимуществени вреди за периода от 01.10.2009г. до 30.05.2014г., в размер на 2 000 (две хиляди) лева, както и лихвата върху сумите от деня на увреждането – 01.10.2009г., до окончателното плащане.

ОСЪЖДА М. А. Х., с ЕГН [ЕГН], да заплати на Столична община сумата 370 /триста и седемдесет/ лева - юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на касационно оспорване в 14-дневен срок от съобщаването му, пред Върховния административен съд.

Съдия: